Europa-Parlamentet
2014-2019

VEDTAGNE TEKSTER

P8_TA(2016)0409

Oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder

Europa-Parlamentets beslutning af 25. oktober 2016 med henstillinger til Kommissionen om oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder (2015/2254(INL))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til artikel 225 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

– der henviser til præamblen til traktaten om Den Europæiske Union (TEU), særligt anden, fjerde, femte og syvende betragtning,

– der navnlig henviser til artikel 2, artikel 3, stk. 1, artikel 3, stk. 3, andet afsnit, og artikel 6, 7 og 11, i TEU,

– der henviser til artiklerne i TEUF vedrørende respekt for og fremme og beskyttelse af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i Unionen, herunder artikel 70, 258, 259, 260, 263 og 265,

– der henviser til artikel 4, stk. 3, og artikel 5 i TEU, artikel 295 i TEUF, protokol nr. 1 om de nationale parlamenters funktion i Den Europæiske Union og protokol nr. 2 om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet, der er knyttet som bilag til TEU og TEUF,

– der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (chartret),

– der henviser til Europarådets europæiske socialpagt, særligt artikel E,

– der henviser til Københavnskriterierne og den gældende EU-ret, som et kandidatland skal opfylde, hvis det ønsker at tiltræde af EU – særligt kapitel 23 og 24,

– der henviser til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK), Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, konventioner, henstillinger, resolutioner og rapporter fra Europarådets parlamentariske forsamling, Ministerkomitéen, menneskerettighedskommissæren og Venedigkommissionen under Europarådet,

– der henviser til Europarådets henstilling nr. R (2000)21 af 25. oktober 2000 og FN's grundprincipper vedrørende advokaters rolle fra 1990, der opfordrer alle stater til at garantere fri og uafhængig udøvelse af advokaterhvervet,

– der henviser til "aftalememorandummet mellem Europarådet og Den Europæiske Union" af 23. maj 2007,

– der henviser til Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal,

– der henviser til Europarådets europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog,

– der henviser til tjeklisten for retsstatsprincippet vedtaget af Venedigkommissionen på dens 106. plenarforsamling den 18. marts 2016,

– der henviser til verdenserklæringen om menneskerettigheder,

– der henviser til FN's traktater til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og FN-traktatorganernes retspraksis,

– der henviser til FN-konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder,

– der henviser til FN's tilgang til hjælp til styrkelse af retsstatsprincippet af april 2008,

– der henviser til FN's mål for bæredygtig udvikling, særligt mål 16,

– der henviser til COSAC's 25. halvårlige beretning om udviklingen i Den Europæiske Unions procedurer og praksis vedrørende parlamentarisk kontrol af 18. maj 2016,

– der henviser til publikationerne fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA), herunder om det foreslåede informationssystem om grundlæggende rettigheder (European Fundamental Rights Information System – EFRIS) i dets dokument af 31. december 2013 med titlen "Fundamental rights in the future of the European Union's Justice and Home Affairs",

– der henviser til FRA's udtalelse af 8. april 2016 om udvikling af et integreret værktøj med objektive indikatorer for grundlæggende rettigheder, der kan måle efterlevelse af de fælles værdier, der er opstillet i artikel 2 i TEU og baseret på eksisterende informationskilder,

– der henviser til skrivelsen af 6. marts 2013 fra udenrigsministrene for Tyskland, Danmark, Finland og Nederlandene til formanden for Kommissionen,

– der henviser til det italienske formandskabs notat af 15. november 2014 om sikring af respekt for retsstaten i Den Europæiske Union,

– der henviser til konklusionerne af 16. december 2014 fra Rådet og medlemsstaterne, forsamlet i Rådet, om sikring af overholdelsen af retsstatsprincippet,

– der henviser til Rådets første og anden dialog om retsstatsprincippet under det luxembourgske og nederlandske formandskab den 17. november 2015 og den 24. maj 2016,

– der henviser til Rådets retningslinjer af 19. december 2014 vedrørende de metodemæssige skridt, der skal tages for at kontrollere foreneligheden med de grundlæggende rettigheder i Rådets forberedende organer,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 19. oktober 2010 med titlen "Strategi for den effektive gennemførelse af chartret om grundlæggende rettigheder",

– der henviser til arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene af 6. maj 2011 med titlen "Operational Guidance on taking account of Fundamental Rights in Commission Impact Assessments",

– der henviser til Kommissionens eksisterende overvågningsmekanisme og instrumenter til periodisk vurdering, herunder mekanismen for samarbejde og kontrol, resultattavlen for retlige anliggender, antikorruptionsrapporter og EMM (European Media Monitor),

– der henviser til Kommissionens årlige kollokvium om grundlæggende rettigheder,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 11. marts 2014 "En ny EU-retlig ramme for at styrke retsstatsprincippet" (COM(2014)0158),

– der henviser til den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning af 13. april 2016,

– der henviser til Europarådets kodeks for god praksis for civilsamfundets deltagelse i beslutningsprocessen af 1. oktober 2009,

– der henviser til EU's resultattavle for retsområdet for 2016 og Kommissionens beretning af 15. juli 2016 om "Tilsyn med anvendelsen af EU-retten - Årsberetning for 2015",

– der henviser til Parlamentets Enhed for Europæisk Merværdis vurdering fra april 2016 om en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder,

– der henviser til forretningsordenens artikel 46 og 52,

– der henviser til betænkning fra Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender og udtalelse fra Udvalget om Konstitutionelle Anliggender (A8-0283/2016),

A. der henviser til, at Unionen er baseret på værdier som respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, lighed, retsstatsprincippet og respekt for menneskerettigheder, herunder menneskers ret til at tilhøre minoritetsgrupper, der er fastsat som kerneprincipper og målsætninger i de første artikler i TEU og i kriterierne for EU-medlemskab;

B. der henviser til, at Unionens institutioner og organer samt EU-medlemsstaterne bør fastholde og fungere som et forbillede ved reelt at opfylde deres forpligtelser og bevæge sig i retning af en konsensus og en fælles kultur, hvor retsstatsprincippet tolkes som en universel værdi i de 28 medlemsstater og i EU-institutionerne og anvendes af alle involverede parter på samme måde, idet fuldstændig overholdelse og styrkelse af disse principper er en afgørende forudsætning for det europæiske projekts legitimitet som helhed og en grundlæggende betingelse for at opbygge borgernes tillid i Unionen;

C. der henviser til, at i henhold til EU-Domstolens udtalelse 2/13 af 18. december 2014[1] og relevant retspraksis fra Domstolen er de grundlæggende rettigheder, der er anerkendt i chartret, kernen i Unionens retlige konstruktion, og iagttagelsen af disse rettigheder udgør en betingelse for EU-retsakternes lovlighed, således at foranstaltninger, som er uforenelige med disse rettigheder, ikke er tilladte i Unionen;

D. der henviser til, at Unionen under påberåbelse af artikel 2, artikel 3, stk. 1, og artikel 7 i TEU har mulighed for at tage skridt til at værne om sin "forfatningsmæssige kerne" og de fælles værdier, som Unionen er baseret på;

E. der henviser til, at retsstatsprincippet er rygraden i det europæiske liberale demokrati og et af de grundlæggende principper for Unionen, idet det hidrører fra medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner;

F. der henviser til, at alle medlemsstater, Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer og kandidatlande er forpligtet til at respektere, beskytte og styrke disse principper og værdier og til at arbejde loyalt sammen;

G. der henviser til, at medlemsstaterne, herunder de nationale domstole, i henhold til bl.a. protokol nr. 24 om asyl for statsborgere i Den Europæiske Unions medlemsstater, der er knyttet som bilag til TEU og TEUF, betragtning 10 i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA[2] samt retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (såsom M.S.S. mod Belgien og Grækenland, dom af 21. januar 2011) og Domstolen (såsom N.S. og M.E., dom af 21. december 2011[3] og Aranyosi og Căldăraru, dom af 5. april 2016[4]), er forpligtede til at afholde sig fra at gennemføre EU-lovgivning over for andre medlemsstater, hvis der er en tydelig risiko for alvorlig krænkelse eller en alvorlig og vedvarende krænkelse af retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i de pågældende andre medlemsstater;

H. der henviser til, at respekten for retsstatsprincippet inden for Unionen er en forudsætning for beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder og for opretholdelsen af alle rettigheder og forpligtelser, der følger af traktaterne og international ret, og er en forudsætning for gensidig anerkendelse og tillid samt en afgørende faktor for politikområder såsom det indre marked, vækst og beskæftigelse, bekæmpelse af forskelsbehandling, social inklusion, politi- og retssamarbejde, Schengen-området, asyl- og migrationspolitik, og at heraf følger, at en undergravning af retsstatsprincippet, demokratisk regeringsførelse og de grundlæggende rettigheder er en alvorlig trussel mod Unionens stabilitet, den monetære union og det fælles område for frihed, sikkerhed og retfærdighed og Unionens velstand;

I. der henviser til, at den måde, hvorpå retsstatsprincippet gennemføres i medlemsstaterne, spiller en afgørende rolle for den gensidige tillid mellem medlemsstaterne og deres retssystemer, og at virkeliggørelsen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed uden interne grænser derfor har vital betydning;

J. der henviser til, at Unionen er baseret på et fælles sæt af kerneværdier og -principper, og

---

1 ECLI:EU:C:2014:2454.

2 Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT L 190 af 18.7.2002, s. 1).

3 ECLI:EU:C:2011:865.

4 ECLI:EU:C:2016:198.

at definitionen af disse kerneværdier og -principper, som sikrer, at demokratiet trives, og at grundlæggende rettigheder beskyttes, er en levende og permanent proces, og at disse værdier og principper ganske vist vil kunne udvikle sig over tid, men ikke desto mindre skal beskyttes og bør danne grundlag for politiske beslutninger uafhængigt af forskellige politiske flertal og modstå midlertidige forandringer, hvorfor en uafhængig, upartisk dømmende magt med ansvar for at fortolke dem spiller en vigtig rolle;

K. der henviser til, at Unionens borgere og indbyggere ikke altid er tilstrækkelig bevidste om alle deres rettigheder som europæere, og at de bør være i stand til sammen at udforme og især identificere sig med Unionens kerneværdier og -principper;

L. der henviser til, at Unionen i henhold til artikel 4, stk. 2, i TEU skal respektere medlemsstaternes lighed over for traktaterne, og at respekt for den kulturelle mangfoldighed og nationale traditioner inden for og mellem medlemsstaterne ikke bør hindre et ligeligt og højt niveau af værn om demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i hele Unionen; der henviser til, at princippet om ligestilling og ikke-forskelsbehandling er et universelt princip, og at det repræsenterer den fælles tanke bag alle Unionens politikker og aktiviteter;

M. der henviser til, at sikring af retsstatsforhold og effektive uafhængige retssystemer udgør centrale elementer i at skabe et positivt politisk miljø, der er i stand til at bevare offentlighedens tillid til institutionerne, og dermed et investeringsvenligt klima, større reguleringsmæssig forudsigelighed og bæredygtig vækst;

N. der henviser til, at en forbedring af retssystemernes effektivitet i medlemsstaterne er et vigtigt aspekt af retsstatsprincippet og er afgørende for at sikre ligebehandling, sanktioner for regeringers misbrug og forebyggelse af vilkårlighed, og af Kommissionen betragtes som en nøglekomponent i strukturreformer inden for det europæiske semester, den årlige runde til samordning af de økonomiske politikker på EU-plan; der henviser til, at en uafhængig advokatstand er en af hjørnestenene i et frit og demokratisk samfund;

O. der henviser til, at det i den vejledende note fra FN's generalsekretær om FN's tilgang til hjælp til styrkelse af retsstatsprincippet anbefales, at retsstatsprincippet bør omfatte et offentligt og civilt samfund, der bidrager til at styrke retsstatsprincippet og til at holde embedsmænd og offentlige institutioner ansvarlige;

P. der henviser til, at det fremhæves i Europa-Parlamentets Forskningstjenestes undersøgelse af omkostningerne ved fravær af EU-indgreb på området organiseret kriminalitet og korruption, at integrationen af eksisterende EU-overvågningsmekanismer, såsom mekanismen for samarbejde og kontrol, resultattavlen for retlige anliggender og rapporterne om bekæmpelse af korruption, i de bredere overvågningsrammer for retsstatsforhold vil kunne resultere i årlige besparelser på 70 mia. EUR;

Q. der henviser til, at Unionens demokratiske og juridiske styring ikke har et så solidt retsgrundlag som Unionens økonomiske styring i den forstand, at Unionen ikke optræder lige så strengt og bestemt for at håndhæve sine kerneværdier som for at sikre gennemførelsen af sine økonomiske og skattemæssige regler;

R. der henviser til, at når kandidatlande ikke formår at leve op til de fastsatte standarder, værdier og demokratiske principper, medfører det en forsinkelse af deres tiltrædelse af

Unionen, indtil de overholder disse standarder fuldt ud, mens en tilsvarende forsømmelighed fra en medlemsstats eller EU-institutions side har ringe konsekvens i praksis;

S. der henviser til, at de forpligtelser, der påhviler kandidatlande i henhold til Københavnskriterierne, fortsat gælder efter tiltrædelse af Unionen i kraft af artikel 2 i TEU og princippet om loyalt samarbejde i artikel 4 i TEU, og at ikke bare nye, men også gamle medlemsstater derfor bør vurderes regelmæssigt for at bekræfte, at deres lovgivning og praksis fortsat opfylder de pågældende kriterier og efterlever de fælles værdier, som Unionen er baseret på;

T. der henviser til, at omkring 8 % af Unionens borgere tilhører et nationalt mindretal, og at ca. 10 % taler et regionalt sprog eller et minoritetssprog; der henviser til, at der ikke er nogen EU-lovgivning, der garanterer deres rettigheder som minoritet; der henviser til, at oprettelsen af en effektiv mekanisme til at overvåge deres rettigheder i Unionen er yderst vigtig; der henviser til, at der er forskel på beskyttelse af mindretal og politikker mod diskriminering; der henviser til, at lige behandling er en grundlæggende rettighed, ikke et privilegium, for alle borgere;

U. der henviser til, at sammenhæng og konsekvens i politikker om internt og eksternt demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder er centrale elementer i tilliden til Unionen;

V. der henviser til, at der kun findes få instrumenter til at sikre, at Unionens kerneprincipper og -værdier efterleves i de lovgivnings- og gennemførelsesmæssige politiske beslutninger, som EU-institutionerne træffer;

W. der henviser til, at Domstolen for nylig har truffet en række afgørelser om annullation af visse EU-retsakter, afgørelser fra Kommissionen eller lovgivningsmæssige fremgangsmåder, der fandtes at være i strid med chartret eller med de traktatbestemte principper om gennemsigtighed og aktindsigt, men at Unionens institutioner i en række af sagerne ikke til fulde har efterlevet hverken bogstavet eller ånden i disse afgørelser;

X. der henviser til, at Unionens tiltrædelse af EMRK er en traktatbestemt forpligtelse, jf. artikel 6, stk. 2, i TEU;

Y. der henviser til, at styrkelse af og værn om pluralistisk demokrati, respekt for menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, retsstatsprincippet, politisk og retligt samarbejde, social samhørighed og kulturel udveksling er hjertet i samarbejdet mellem Europarådet og Unionen;

Z. der henviser til, at både Rådet og Kommissionen har anerkendt behovet for mere virkningsfulde og bindende mekanismer til at sikre en fuldstændig gennemførelse af traktatprincipperne og -værdierne, og til at der er taget praktiske skridt i denne henseende gennem etableringen af Rådets dialog om retsstatsprincippet og Kommissionens EU-retlige ramme for at styrke retsstatsprincippet;

AA. der henviser til, at Unionen råder over en bred vifte af instrumenter og procedurer til at sikre nøje og behørig anvendelse af traktaternes principper og værdier, men at der mangler en hurtig og effektiv reaktion fra EU-institutionernes side; der henviser til, at de eksisterende instrumenter bør håndhæves, evalueres og suppleres inden for rammerne af retsstatsmekanismen for at være relevante og effektive og ikke blive

opfattet som politisk motiverede eller vilkårlige og i urimelig grad rettet mod visse lande;

AB. der henviser til, at antallet af sager ved Domstolen, hvori chartret nævnes, er steget fra 43 i 2011 til 210 i 2014;

AC. der henviser til, at overensstemmelse mellem institutionernes og medlemsstaternes efterlevelse af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder vil give åbenlyse fordele såsom mindre omkostningstunge retssager, større klarhed for Unionens borgerne om deres rettigheder samt fastere grund under fødderne for medlemsstaterne, hvad angår implementering;

AD. der henviser til, at visse medlemsstaters regeringer afviser, at efterlevelsen af Unionens principper og værdier er en traktatbestemt forpligtelse, eller at Unionen har myndighed til at sikre overholdelse;

AE. der henviser til, at Unionen og dets medlemsstater i tilfælde, hvor en medlemsstat ikke længere garanterer respekten for demokratiet, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder, eller i tilfælde af et brud på retsstatsprincippet har pligt til beskytte integriteten og gennemførelsen af traktaterne og til at beskytte alles rettigheder inden for dens jurisdiktion;

AF. der henviser til, at civilsamfundet spiller en vigtig rolle i at opbygge og styrke demokrati, og overvågning, i at fastholde statens bemyndigelse og i at fremme god regeringsførelse, gennemsigtighed, effektivitet, åbenhed, modtagelighed og pålidelighed;

AG. der henviser til, at medlemsstaterne ikke kan påberåbe sig nærhedsprincippet til at afvise indgreb fra Unionens side med henblik på at håndhæve efterlevelsen af traktatens principper og værdier;

AH. der henviser til, at Unionens indsats for at sikre, at medlemsstaterne og institutionerne efterlever de værdier, den bygger på, og som europæernes rettigheder tager udspring i, er en væsentlig betingelse for deres tilslutning til det europæiske projekt;

AI. der henviser til, at den igangværende europæiske integrationsproces og den seneste udvikling i visse medlemsstater har vist, at manglende overholdelse af retsstatsprincippet og de grundlæggende værdier ikke bliver sanktioneret på en tilfredsstillende måde, og at det er nødvendigt at revidere og integrere de eksisterende mekanismer og udvikle en effektiv mekanisme for at lukke eksisterende huller og sikre, at traktaternes principper og værdier respekteres, beskyttes og fremmes i hele Unionen;

AJ. der henviser til, at en ny EU-pagt for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder bør oprettes, og der henviser til, at EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder bør være evidensbaseret, objektiv og ikke underlagt indflydelse udefra, navnlig politisk indflydelse, ikke-diskriminerende og baseret på vurderinger på lige fod, under overholdelse af princippet om nærhed, nødvendighed og proportionalitet, gældende for både medlemsstater og Unionens institutioner og baseret på en gradueret tilgang, herunder både en forebyggende og en korrigerende del;

AK. der henviser til, at EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder bør sigte mod at tilbyde samlede, sammenhængende rammer baseret på og

med indarbejdelse af eksisterende instrumenter og mekanismer, og lukning af eventuelle resterende huller;

AL. der henviser til, at etableringen af en EU-pagt for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder ikke bør tilsidesætte direkte anvendelse af artikel 7, stk. 1 og 2, i TEU;

1. anbefaler indtil en eventuel traktatændring oprettelse af en omfattende EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder, der vil omfatte alle relevante interessenter, og anmoder derfor om, at Kommissionen inden september 2017 på grundlag af artikel 295 i TEUF fremlægger forslag til indgåelse af en EU-pagt for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i form af en interinstitutionel aftale, der fastsætter regler til lettelse af samarbejde mellem Unionens institutioner og medlemsstaterne inden for rammerne af artikel 7 i TEU, der integrerer, afstemmer og supplerer de eksisterende mekanismer ud fra de detaljerede henstillinger, der er fremsat i bilaget, og også giver alle EU-institutioner og -organer, der måtte ønske det, mulighed for at tilslutte sig EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder;

2. opfordrer Kommissionen til at indgå i en konstruktiv dialog med civilsamfundet og sikre, at der tages hensyn til dets bidrag og rolle i dens forslag til en interinstitutionel aftale;

3. henstiller navnlig til, at EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder omfatter forebyggende og korrigerende elementer og behandler alle medlemsstater lige såvel som de tre største EU-institutioner, samtidig med at den respekterer nærhedsprincippet, nødvendighedsprincippet og proportionalitetsprincippet;

4. mener, at det primære formål med EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder ganske vist er at forebygge og afhjælpe krænkelser af Unionens værdier, men at den også bør indeholde mulige sanktioner, der kan fungere som effektiv afskrækkelse;

5. mener, at konklusionerne og udtalelserne fra FRA samt praksis ved Domstolen udgør et godt grundlag for fortolkningen af artikel 2 i TEU og af anvendelsesområdet for rettighederne i chartret;

6. minder om, at Kommissionen, som traktaternes vogter, har pligt til at overvåge og evaluere medlemsstaternes samt alle Unionens institutioners og organers korrekte gennemførelse af EU-retten og respekten for traktaternes principper og målsætninger; henstiller derfor til, at der tages højde for denne af Kommissionens opgaver i evalueringen af overholdelsen af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i den politiske cyklus om demokrati, retsstat og grundlæggende rettigheder;

7. opfordrer Kommissionen til fra 2018 at samle de relevante årlige tematiske rapporter samt resultatet af de eksisterende overvågningsmekanismer og periodiske evalueringsredskaber, således at de alle fremlægges den samme dag, hvilket bidrager til den politiske cyklus om demokrati, retsstat og grundlæggende rettigheder;

8. anser det for vigtigt at fremme en konstant dialog og arbejde i retning af en stærk konsensus mellem Unionen og medlemsstaterne med henblik på at fremme og beskytte demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder for at beskytte de fælles

værdier, som er indskrevet i traktaterne og i chartret, på en fuldstændig gennemsigtig og objektiv måde; mener, at de grundlæggende rettigheder og værdier indeholdt i traktaterne og chartret ikke må bringes i fare;

9. understreger den vigtige rolle, som Parlamentet og de nationale parlamenter bør spille i forbindelse med registrering af fremskridt og overvågning af overholdelsen af Unionens fælles værdier som nedfældet i artikel 2 i TEU; bemærker, at Parlamentet spiller en central rolle med hensyn til at opretholde den nødvendige løbende diskussion om at tilpasse den fælles konsensus i Unionen vedrørende demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder til forandringerne i vores samfund; mener, at gennemførelsen af disse værdier og principper også skal underbygges af en effektiv kontrol af, at de grundlæggende rettigheder, som er garanteret i chartret, overholdes;

10. henstiller til, at alle interparlamentariske debatter om demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder inddrager civilsamfundet, og mener, at der skal tages højde for civil deltagelse samt en styrkelse af civilsamfundet som en indikator for demokrati;

11. opfordrer Kommissionen til senest i juni 2017 at fremlægge et nyt udkast til aftale om Unionens tiltrædelse af EMRK, der adresserer Domstolens udtalelse 2/13, for at overholde forpligtelsen i artikel 6 i TEU, og opfordrer endvidere Europarådet til at åbne for, at tredjeparter kan undertegne den europæiske socialpagt, således at Kommissionen kan indlede forhandlinger om tiltrædelse af Unionen;

12. opfordrer Den Europæiske Ombudsmand til under hensyn til synspunkterne i samfundet som led i sin årsberetning inden for et dedikeret kapitel at fremhæve og konsolidere sager, henstillinger og afgørelser vedrørende borgernes grundlæggende rettigheder samt principperne om demokrati og retsstat; opfordrer Kommissionen til at analysere disse specifikke henstillinger;

13. opfordrer Kommissionen til at træffe foranstaltninger for i overensstemmelse med artikel 47 i chartret at sikre almen adgang til retshjælp til enkeltpersoner og organisationer, der fører retssag vedrørende krænkelser af demokratiet, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder begået af nationale regeringer eller Unionens institutioner, når det er nødvendigt som supplement til de nationale ordninger og Europa-Parlamentets og Rådets direktivet om retshjælp til mistænkte og tiltalte i straffesager og til eftersøgte i sager angående europæiske arrestordrer;

14. glæder sig over Domstolens reform til trinvis forøgelse af antallet af dommere ved Domstolen for at kunne varetage opgavemængden og sikre kortere behandlingstider;

15. henstiller, at et ekspertpanel om demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder, som fastsat i den interinstitutionelle aftale, også vurderer adgangen til domstolsprøvelse på EU-plan, herunder aspekter såsom uafhængighed og domstolenes og dommernes uvildighed, en uafhængig advokatstand, regler for søgsmålskompetencer, varighed og sagsomkostninger, retshjælpsordningers relevans og effektivitet samt sikring af de nødvendige midler til dem, efterlevelse af domstolsafgørelser, omfanget af domstolskontrol og klagemuligheder for borgerne samt muligheder for kollektive søgsmål på tværs af grænser; mener i denne forbindelse, at der bør lægges vægt på artikel 298 i TEUF, og Unionens borgeres ret til en åben, effektiv og uafhængig europæisk forvaltning;

16. opfordrer Kommissionen til at samarbejde med civilsamfundet om at udvikle og implementere en oplysningskampagne, som sætter Unionens borgere og indbyggere i stand til fuldt ud at tilegne sig deres rettigheder, som følger af traktaterne og chartret om grundlæggende rettigheder (f.eks. ret til ytringsfrihed, foreningsfrihed og valgret), og navnlig til at informere om retten til prøvelse ved domstolene og søgsmålsprocedurer i sager om overtrædelse af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder begået at nationale regeringer eller Unionens institutioner;

17. opfordrer til, at der oprettes en organisation for tilførsel af midler til demokrati, der støtter lokale aktører, der fremmer demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i Unionen;

18. minder om, at hvis Unionen fastsætter krav til, hvordan menneskerettigheder beskyttes og fremmes, i sine internationale aftaler, må Unionen ligeledes garantere, at dets institutioner og alle medlemsstater respekterer retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder;

19. henstiller desuden til, at EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder omfatter regelmæssig overvågning af foreneligheden af de internationale aftaler, som medlemsstaterne og Unionen ratificerer, med Unionens primære og afledte ret;

20. mener endvidere, at man i tilfælde af overvejelser om ændringer af traktaten i fremtiden kan medtage følgende ændringer:

    – Artikel 2 i TEU og chartret gøres til retsgrundlag for lovgivningsmæssige foranstaltninger, der skal vedtages under den almindelige lovgivningsprocedure

    – Det tillades i henhold til artikel 2 i TEU og charteret de nationale domstole at indbringe søgsmål om legaliteten af medlemsstaters handlinger for Domstolen

    – Revision af artikel 7 i TEU med henblik på at gøre sanktioner over for enhver medlemsstat relevante og anvendelige, samtidig med at det præciseres, hvilke af den pågældende medlemsstats rettigheder (ud over stemmeret i Rådet) der kan suspenderes, f.eks. finansielle sanktioner eller suspension af EU-finansiering

    – Det gøres muligt for en tredjedel af Parlamentets medlemmer at anlægge sag ved Domstolen til prøvelse af EU-lovgivning efter dens endelige vedtagelse og inden dens gennemførelse

    – Fysiske og juridiske personer, der er umiddelbart og individuelt berørt af en foranstaltning, gives mulighed for at indbringe sager for EU-Domstolen om påståede krænkelser af charteret begået enten af Unionens institutioner eller af en medlemsstat, gennem en ændring af artikel 258 og 259 i TEUF

    – Ophævelse af artikel 51 i chartret og omdannelse af chartret til et EU-rettighedskatalog

    – Gennemgang af kravet om enstemmighed på områder vedrørende respekt for og beskyttelse og fremme af grundlæggende rettigheder såsom lighed og ikke-forskelsbehandling;

21. bekræfter, at henstillingerne respekterer de grundlæggende rettigheder og

nærhedsprincippet;

22. mener, at forslagenes eventuelle finansielle følgevirkninger for Unionens budget bør dækkes af de eksisterende budgetbevillinger; understreger, at både Unionen og medlemsstaterne såvel som borgerne kan opnå betydelige udgifts- og tidsbesparelser ved vedtagelse og implementering af disse forslag, der kan fremme den gensidige tillid til og anerkendelse af medlemsstaternes og Unionens beslutninger og tiltag og således kan være fordelagtige i både økonomisk og social henseende;

23. pålægger sin formand at sende denne beslutning og de detaljerede henstillinger i bilaget til Kommissionen og Rådet samt til medlemsstaternes regeringer og parlamenter og til Regionsudvalget med henblik på distribution til subnationale parlamenter og råd.

BILAG

Detaljerede henstillinger til udkast til interinstitutionel aftale om ordning for overvågnings- og opfølgningsprocedurer for situationen vedrørende demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder i medlemsstaterne og EU's institutioner

UDKAST TIL INTERINSTITUTIONEL AFTALE

DEN EUROPÆISKE UNIONS PAGT OM DEMOKRATI, RETSSTATSPRINCIPPET OG GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER

Europa-Parlamentet, Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Kommissionen,

der henviser til præamblen til traktaten om Den Europæiske Union (TEU), særlig anden, fjerde, femte og syvende betragtning,

der navnlig henviser til artikel 2, artikel 3, stk. 1, artikel 3, stk. 3, andet afsnit, og artikel 6, 7 og 11, i TEU,

der henviser til artiklerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) vedrørende respekt for og fremme og beskyttelse af demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i Unionen, herunder artikel 70, 258, 259, 260, 263 og 265,

der henviser til artikel 4, stk. 3, og artikel 5 i TEU, artikel 295 i TEUF og protokol nr. 1 om de nationale parlamenters funktion i Den Europæiske Union og protokol nr. 2 om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet, der er knyttet som bilag til TEU og TEUF,

der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (chartret),

der henviser til Europarådets europæiske socialpagt, særligt artikel E om forbud mod forskelsbehandling,

der henviser til Københavnskriterierne og den gældende EU-ret, som et kandidatland skal opfylde, hvis det ønsker at tiltræde af Unionen, særligt kapitel 23 og 24,

der henviser til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK), Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, konventioner, henstillinger, resolutioner og rapporter fra Europarådets parlamentariske forsamling, Ministerkomitéen, menneskerettighedskommissæren og Venedigkommissionen under Europarådet,

der henviser til tjeklisten for retsstatsprincippet vedtaget af Venedigkommissionen på dens 106. plenarforsamling den 18. marts 2016,

der henviser til "aftalememorandummet mellem Europarådet og Den Europæiske Union" af 23. maj 2007,

der henviser til Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal,

der henviser til Europarådets europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog,

der henviser til verdenserklæringen om menneskerettigheder,

der henviser til FN's traktater til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og FN-traktatorganernes retspraksis,

der henviser til publikationerne fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA), herunder om det foreslåede informationssystem om grundlæggende rettigheder (European Fundamental Rights Information System – EFRIS) i dets dokument af 31. december 2013 med titlen "Fundamental rights in the future of the European Union's Justice and Home Affairs",

der henviser til FN's tilgang til hjælp til styrkelse af retsstatsprincippet af april 2008,

der henviser til FN's mål for bæredygtig udvikling, særligt mål 16,

der henviser til COSAC's 25. halvårlige beretning om udviklingen i Den Europæiske Unions procedurer og praksis vedrørende parlamentarisk kontrol af 18. maj 2016,

der henviser til skrivelsen af 6. marts 2013 fra udenrigsministrene for Tyskland, Danmark, Finland og Nederlandene til formanden for Kommissionen,

der henviser til FRA's udtalelse af 8. april 2016 om udvikling af et integreret værktøj med objektive indikatorer for grundlæggende rettigheder, der kan måle efterlevelse af de fælles værdier, der er opstillet i artikel 2 i TEU og baseret på eksisterende informationskilder,

der henviser til det italienske formandskabs notat om sikring af respekt for retsstaten i Den Europæiske Union af 15. november 2014,

der henviser til konklusionerne af 16. december 2014 fra Rådet og medlemsstaterne, forsamlet i Rådet, om sikring af overholdelsen af retsstatsprincippet,

der henviser til Rådets retningslinjer af 19. december 2014 vedrørende de metodemæssige skridt, der skal tages for at kontrollere foreneligheden med de grundlæggende rettigheder i Rådets forberedende organer,

der henviser til Rådets første og anden dialog om retsstatsprincippet under det luxembourgske og nederlandske formandskab den 17. november 2015 og den 24. maj 2016,

der henviser til Kommissionens eksisterende overvågningsmekanisme og instrumenter til periodisk vurdering, herunder mekanismen for samarbejde og kontrol, resultattavlen for retlige anliggender, antikorruptionsrapporter og EMM (European Media Monitor),

der henviser til Kommissionens meddelelse af 19. oktober 2010 om "Strategi for den effektive gennemførelse af chartret om grundlæggende rettigheder",

der henviser til arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene af 6. maj 2011 om "Operational Guidance on taking account of Fundamental Rights in Commission Impact Assessments",

der henviser til Kommissionens meddelelse af 19. marts 2014 om "En ny EU-retlig ramme for at styrke retsstatsprincippet",

der henviser til Kommissionens årlige kollokvium om grundlæggende rettigheder,

der henviser til den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning af 13. april 2016,

der henviser til Europa-Parlamentets beslutning af 27. februar 2014 om situationen for de grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union (2012)[1],

der henviser til Europa-Parlamentets beslutning af 8. september 2015 om situationen for de grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union (2013-2014)[2],

(1) der henviser til behovet for en mekanisme til sikring af demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder, som er objektiv, bevisbaseret og gælder i lige og rimelig grad for alle medlemsstater samt for EU-institutionerne, og som omfatter både en forebyggende og en korrigerende dimension;

(2) der henviser til, at det primære formål med en sådan mekanisme bør være at forebygge overtrædelse og tilsidesættelse af demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder og samtidig opstille de fornødne instrumenter til at gøre både den forebyggende og korrigerende del af artikel 7 i TEU, såvel som de øvrige instrumenter i traktaterne, anvendelig i praksis;

(3) der henviser til, at det bør tilstræbes at integrere og indarbejde eksisterende instrumenter og således undgås at etablere nye, unødvendige strukturer eller overlapning;

(4) der henviser til, at udarbejdelsen af definitioner, standarder og referenceværdier vedrørende demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder ikke er en engangsbeslutning, men snarere en vedvarende og interaktiv proces baseret på en bred offentlig debat og høring, regelmæssig gennemgang og deling af bedste praksis;

(5) der henviser til, at kun en mekanisme, der har bred opbakning fra Unionens borgere og tillader dem at identificere sig med processen, vil være virkningsfuld;

(6) der henviser til, at medlemsstaterne primært er ansvarlige for at efterleve de fælles standarder, men at Unionen, når de ikke formår dette, har pligt til at gribe ind for at beskytte den forfatningsmæssige kerne og sikre, at de værdier, der er fastsat i artikel 2 i TEU, garanteres for alle unionsborgere på hele Unionens territorium;

(7) der henviser til, at det er vigtigt, at alle niveauer i den offentlige forvaltning arbejder tæt sammen på basis af deres kompetencer og ansvarsområder med henblik på at identificere eventuelle systemiske trusler mod retsstatsprincippet på et tidligt tidspunkt og forbedre beskyttelsen af retsstatsprincippet;

(8) der henviser til, at der findes indtil flere instrumenter til imødegåelse af risikoen for alvorlige krænkelser af Unionens værdier, men at der skal udvikles klare og objektive referencemærker for at gøre disse instrumenter stærke og afskrækkende nok til at forhindre krænkelser af retsstatsprincippet og af de grundlæggende rettigheder; der henviser til, at Unionen ikke har nogen juridisk bindende mekanisme til regelmæssigt at overvåge, at medlemsstaterne og EU-institutionerne overholder Unionens værdier og grundlæggende rettigheder;

(9) der henviser til, at denne interinstitutionelle aftale i overensstemmelse med artikel 295 i TEUF alene fastlægger ordninger for fremme af samarbejde mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen, og at disse institutioner i overensstemmelse med artikel 13, stk. 2, i TEU skal handle inden for rammerne af de beføjelser, der er tildelt

---

1 Vedtagne tekster, P7_TA(2014)0173.

2 Vedtagne tekster, P8_TA(2015)0286.

dem ved traktaterne, og i overensstemmelse med de procedurer, betingelser og mål, der er fastsat i disse; denne interinstitutionelle aftale berører ikke Domstolens beføjelser til at foretage den autentiske fortolkning af EU-lovgivningen,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

Artikel 1

Der værnes om Unionens kerneværdier og grundlæggende principper, nemlig demokratiet, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder, i hele Unionen i form af en EU-pagt om demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder, der skal bestå af definitionen, en nærmere redegørelse for, overvågning og håndhævelse af disse værdier og principper og skal gælde ligeligt for medlemsstaterne og EU-institutionerne.

Artikel 2

EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder består af:

– en årsberetning om demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder (herefter "årsberetningen") med landespecifikke henstillinger, hvori der indgår rapportering foretaget af FRA, Europarådet og andre relevante myndigheder på området

– en årlig interparlamentarisk debat på grundlag af årsberetningen

– foranstaltninger til afhjælpning af mulige risici og overtrædelser, som fastsat i traktaterne, herunder aktivering af den forebyggende eller korrigerende del af artikel 7 i TEU

– en politisk cyklus om demokrati, retsstat og grundlæggende rettigheder inden for EU-institutionerne.

Artikel 3

EU-pagten for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder udvides til at inkorporere Kommissionens ramme om retsstatsforhold og Rådets dialog om retsstatsprincippet i ét samlet instrument.

Artikel 4

Årsberetningen om situationen for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder i medlemsstaterne udarbejdes af Kommissionen i samråd med det i artikel 8 omhandlede panel af uafhængige eksperter (herefter "ekspertpanelet"). Kommissionen sender årsberetningen til Europa-Parlamentet, Rådet og de nationale parlamenter. Årsberetningen gøres offentligt tilgængelig.

Årsberetningen omfatter en generel del og landespecifikke henstillinger.

Hvis Kommissionen ikke rettidigt vedtager årsberetningen, herunder de landespecifikke henstillinger, kan Europa-Parlamentets kompetente udvalg formelt anmode Kommissionen om at redegøre for forsinkelsen og om straks at vedtage den for ikke at forsinke processen yderligere.

Artikel 5

Årsberetningen inkorporerer og supplerer de eksisterende instrumenter, herunder resultattavlen for retlige anliggender, Observatoriet for Mediepluralisme, procedurerne for EU-rapporterne om korruptionsbekæmpelse og peerevaluering med hjemmel i artikel 70 i TEUF og erstatter Mekanismen for Samarbejde og Kontrol med Bulgarien og Rumænien.

Artikel 6

Årsberetningen udarbejdes ved hjælp af forskellige kilder og de eksisterende redskaber til vurdering, indberetning og overvågning af medlemsstaternes aktiviteter, herunder:

– indberetninger fra medlemsstaternes kompetente myndigheder vedrørende respekt for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder

– FRA, navnlig EFRIS- instrumentet

– andre specialiserede EU-agenturer, herunder især Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS), Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE), Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene (Eurofound) og Eurostat

– eksperter, akademikere, civilsamfundsorganisationer, fag- og branchesammenslutninger for eksempelvis dommere, advokater og journalister

– eksisterende indekser og referencemærker udarbejdet af internationale organisationer og NGO'er

– Europarådet, navnlig Venedigkommissionen, Gruppen af Stater Mod Korruption (GRECO), Europarådets Kongres for Lokale og Regionale Myndigheder, og den europæiske kommission for retseffektivitet CEPEJ

– internationale organisationer såsom De Forenede Nationer, Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling

– retspraksis ved EU-Domstolen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og andre internationale domstole, tribunaler og traktatmæssige organer

– enhver beslutning eller ethvert andet relevant bidrag fra Europa-Parlamentet, herunder dettes årlige rapport om menneskerettighedssituationen i Unionen

– bidrag fra EU-institutionerne.

Alle bidrag fra de kilder, der er nævnt i denne artikel, samt udkastet til årsberetningen udarbejdet af ekspertpanelet, herunder de landespecifikke henstillinger, offentliggøres på Kommissionens websted.

Artikel 7

Årsberetningen præsenteres i et harmoniseret format og ledsages af landespecifikke henstillinger og udarbejdes med særligt fokus på følgende aspekter:

– magtadskillelse

– statsmagtens upartiskhed

– politiske beslutningers reversibilitet efter valg

– eksistensen af institutionelle kontrolmekanismer, der sikrer, at statsmagtens upartiskhed ikke drages i tvivl

– statsmagtens og institutionernes bestandighed på grundlag af forfatningens uforanderlighed

– mediefrihed og mediepluralisme

– ytrings- og forsamlingsfrihed

– fremme af borgerfora og effektive mekanismer for civil dialog

– ret til aktiv og passiv demokratisk deltagelse i valg og deltagelsesdemokrati

– integritet og fravær af korruption

– gennemsigtighed og ansvarlighed

– legalitet

– retssikkerhed

– forebyggelse af magtmisbrug eller forkert anvendelse af magtbeføjelser

– lighed for loven og ikke-forskelsbehandling

– adgang til domstolsprøvelse: uafhængighed og uvildighed, retfærdig rettergang, forfatningssikrede rettigheder (hvor relevant), en uafhængig advokatstand

– særlige retsstatsstridige forhold: korruption, interessekonflikt, indsamling af personfølsomme oplysninger og overvågning

– afsnit I – VI i chartret

– EMRK og protokollerne hertil.

Artikel 8

Vurderingen af situationen vedrørende demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder i medlemsstaterne såvel som udarbejdelsen af landespecifikke udkast til henstillinger foretages af et panel bestående af uafhængige eksperter ("ekspertpanelet") på grundlag af en kvantitativ og kvalitativ gennemgang af de foreliggende data og oplysninger.

8.1. Ekspertpanelet sammensættes af følgende medlemmer:

– en uafhængig ekspert udpeget af hver medlemsstats nationale parlament, der skal være en kvalificeret forfatningsdomstols- eller højesteretsdommer, der ikke er i aktiv tjeneste

– ti yderligere eksperter udnævnt af Europa-Parlamentet med to tredjedeles flertal, udvalgt fra en liste over eksperter indstillet af:

i) sammenslutningen All European Academies (ALLEA)

ii) Det Europæiske Netværk af Nationale Menneskerettighedsorganisationer (ENNHRI)

iii) Europarådet (herunder Venedigkommissionen, GRECO og Europarådets menneskerettighedskommissær)

iv) CEPEJ og Rådet for Advokatsamfund i Den Europæiske Union (CCBE)

v) FN, OSCE og OECD.

8.2. Ekspertpanelet vælger sin formand blandt sine medlemmer.

8.3. Med henblik på at lette udarbejdelsen af udkastet til årsberetningen og udkastene til landespecifikke henstillinger stiller Kommissionen et sekretariat til rådighed for ekspertpanelet, således at dette effektivt kan varetage sit opdrag, navnlig ved at indsamle data og informationskilder, der skal granskes og analyseres, og ved at yde administrativ støtte under udarbejdelsen af udkastene.

Artikel 9

Ekspertpanelet vurderer hver af medlemsstaterne i relation til de aspekter, der er nævnt i artikel 7, og identificerer eventuelle risici og overtrædelser. De enkelte panelmedlemmer foretager deres vurdering under iagttagelse af anonymitet og uafhængighed, således at ekspertpanelets uafhængighed og årsberetningens objektivitet sikres. Medlemmerne af ekspertpanelet kan dog konsultere hinanden med henblik på at drøfte metoder og fastlagte standarder.

Vurderingsmetoderne gennemgås årligt af ekspertpanelet og bliver om nødvendigt yderligere præciseret, finjusteret, udbygget og ændret efter fælles aftale mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen, efter høring af de nationale parlamenter, eksperter og civilsamfundet.

Artikel 10

Kommissionens vedtagelse af årsberetningen iværksætter den tværparlamentariske debat og drøftelsen i Rådet, der har til formål at behandle resultaterne af årsberetningen og de landespecifikke henstillinger, gennem følgende foranstaltninger:

– Europa-Parlamentet organiserer en tværparlamentarisk debat med udgangspunkt i årsberetningen og vedtager en beslutning. Denne debat bør tilrettelægges på en sådan måde, at den kan omfatte fastsættelse af de benchmarks og mål, der skal nås, og give mulighed for at evaluere ændringer fra det ene år til det andet inden for rammerne af den eksisterende EU-konsensus om demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder. De relevante procedurer bør fremskyndes med henblik på at indføre sådanne muligheder, hvilket ikke blot vil bane vejen for en umiddelbar og effektiv overvågning af ændringerne fra år til år, men også sikre, at alle relevante parter overholder deres forpligtelser

– den årlige tværparlamentariske debat indgår i en flerårig struktureret dialog mellem Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen og de nationale parlamenter, og den inddrager også civilsamfundet, FRA og Europarådet

– Rådet afholder en årlig drøftelse, der bygger videre på dets dialog om retsstatsprincippet, med udgangspunkt i årsberetningen og vedtager dets konklusioner, hvori det anmoder de nationale parlamenter om at fremlægge svar på årsberetningen, forslag eller reformer

– Kommissionen kan på grundlag af årsberetningen beslutte at iværksætte en "systemisk traktatbrudsprocedure" i henhold til artikel 2 i TEU og artikel 258 i TEUF, der samler flere traktatbrudssager

– Kommissionen kan på grundlag af årsberetningen, efter samråd med Europa-Parlamentet og Rådet, beslutte at fremlægge forslag om en evaluering af medlemsstaternes gennemførelse af EU-politikkerne på området med frihed, sikkerhed og retfærdighed i henhold til artikel 70 i TEUF

10.1. Hvis en medlemsstat på grundlag af årsberetningen opfylder alle de aspekter, der er nævnt i artikel 7, er det ikke nødvendigt at foretage sig yderligere.

10.2. Hvis en medlemsstat på grundlag af årsberetningen ikke opfylder et eller flere af de aspekter, der er nævnt i artikel 7, indleder Kommissionen hurtigst muligt en dialog med den pågældende medlemsstat under hensyntagen til de landespecifikke henstillinger.

10.2.1. Hvis den landespecifikke henstilling vedrørende en medlemsstat indeholder en vurdering fra ekspertpanelet om, at der består klar risiko for et alvorligt brud på de værdier, der er omhandlet i artikel 2 i TEU, og at der er behørigt grundlag for påberåbelse af artikel 7, stk. 1, i TEU, drøfter Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen hver især spørgsmålet og træffer en begrundet afgørelse, der gøres offentlig tilgængelig.

10.3. Hvis den landespecifikke henstilling vedrørende en medlemsstat på grundlag af årsberetningen indeholder en vurdering fra ekspertpanelet om, at der foreligger et alvorligt og vedvarende - dvs. voksende eller uændret i en periode på mindst to år - brud på værdierne i artikel 2 i TEU, og at der er behørigt grundlag for påberåbelse af artikel 7, stk. 2, i TEU, drøfter Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen hver især spørgsmålet, og hver institution træffer en begrundet afgørelse, der gøres offentlig tilgængelig.

Artikel 11

Kommissionen medtager grundlæggende rettigheder som en del af konsekvensanalysen af alle lovforslag, jf. punkt 25 i den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning.

Ekspertpanelet, der er omhandlet i artikel 8, vurderer Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens overholdelse af demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder.

Artikel 1

Der nedsættes en interinstitutionel arbejdsgruppe for konsekvensanalyse ("arbejdsgruppen") med det formål at forbedre det interinstitutionelle samarbejde om konsekvensanalyser og at fremme en kultur af efterlevelse af de grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet. Arbejdsgruppen holder samråd med nationale eksperter tidligt i arbejdsforløbet med henblik på bedre at forudse de gennemførelsesmæssige udfordringer for medlemsstaterne såvel som for at bistå med at udjævne divergerende fortolkninger og opfattelser blandt EU-

institutionerne hvad angår de grundlæggende rettigheders og retsstatsprincippets indvirkning på EU-retsakter. Arbejdsgruppen tager udgangspunkt i Rådets retningslinjer vedrørende de metodemæssige skridt, der skal tages med henblik på at kontrollere foreneligheden med de grundlæggende rettigheder i Rådets forberedende organer, Kommissionens strategi for Den Europæiske Unions effektive gennemførelse af chartret om grundlæggende rettigheder, Kommissionens "Operational Guidance on taking account of Fundamental Rights in Commission Impact Assessments", værktøj nr. 24 i værktøjskassen for bedre regulering og artikel 38 i Europa-Parlamentets forretningsorden for at sikre efterlevelse og fremme af demokrati, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder.

Artikel 13

De følgende årsberetninger fra Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen vedrørende EU-institutionernes håndhævelse og efterlevelse af retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder fremlægges sammen med årsberetningens politiske cyklus om demokrati, retsstat og grundlæggende rettigheder:

– Årsberetning om anvendelsen af chartret

– Årsberetning om gennemførelsen af EU-retten

– Årsberetning om anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1049/2001[1]

Artikel 14

Denne aftale træder i kraft den …

Udfærdiget i ...

For Europa-Parlamentet

Formand

For Rådet for Den Europæiske Union

Formand

For Europa-Kommissionen

Formand

[1] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1049/2001 af 30. maj 2001 om aktindsigt i Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens dokumenter (EFT L 145 af 31.5.2001, s. 43).